

3. Програма економічного і соціального розвитку області на 2008 рік. – Луцьк, головне управління економіки Волинської облдержадміністрації, 2008. – 52 с.

Рецензент: д. е. н., професор Павліха Н.В.

УДК 657.471

ВПЛИВ БЮДЖЕТНИХ ПРИЗНАЧЕНЬ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА В РЕГІОНАХ

С.О. ЛУКІН

Розглянуто передумови виникнення та загострення економіко-фінансового протиріччя механізму бюджетних важелів на розвиток культури і мистецтва. Запропоновано модель аналізу фактичного виділення бюджетних ресурсів в регіоні.

Pre-conditions of origin and sharpening are considered ekonomiko financial to the proti-richchya mechanism of budgetary levers on development of culture and art. The model of analysis of actual selection of budgetary resources is offered in a region.

Ключові слова: бюджетні ресурси, реалізація естетичних потреб, оцінювання дієвості заходів, власні надходження, місцеві бюджети.

Проблема управління бюджетних ресурсів на розвиток культури і мистецтва завжди була актуальною. На відміну від інших факторів стимулювання в системі виробництва, на сучасному етапі виступає елемент управління естетичного задоволення людського ресурсу. Доведено, що реалізація естетичних потреб значно підвищує продуктивність праці. Особливо це питання актуальне для сучасної України. Оцінювання дієвості заходів розвитку культури і мистецтва, їх фінансове забезпечення дасть можливість проаналізувати сучасний стан впливу бюджетних призначень з позиції задоволення потреб населення.

© С.О. Лукін - здобувач Національного університету водного господарства та природокористування

Видатки загального та спеціального фондів на розвиток культури та мистецтва за 2007 рік становлять 72436,6 тис. грн., або 98,1 відсотка до бюджетних призначень з урахуванням внесених змін. *По загальному фонду бюджету області* використано 66035,5 тис. грн., в тому числі на поточні видатки спрямовано 60595,2 тис. грн., що складає 91,8 відсотків проведених витрат. Захищені статті по галузі профінансовані у повному обсязі. При цьому, у зв'язку з відсутністю фактичних нарахувань кошти на кінець року повернуті на рахунки місцевих бюджетів.

Рівень виконання місцевих бюджетів за захищеними статтями видатків бюджету характеризується такими показниками: 99,6 відсотка – оплата праці з нарахуваннями; 92,8 відсотка – оплата комунальних послуг та енергоносіїв; 100,0 відсотків – поточні трансферти населенню.

Дебіторська заборгованість по загальному фонду на 1 січня 2008 року становить 1,4 тис. грн., або у порівнянні з початком року зменшилась на 7,6 тис. гривень. Кредиторська заборгованість на кінець звітного року зменшилась на 583,5 тис. грн. і зафіксована в обсязі 562,6 тис. гривень. Вся сума цієї заборгованості припадає на нараховані виплати педагогічним працівникам навчальних закладів культури відповідно до статті 57 Закону України „Про освіту”.

На **виплату заробітної плати** із нарахуваннями працівникам галузі використано 43764,9 тис. гривень. Кредиторська заборгованість на звітну дату відсутня. Дебіторська заборгованість порівняно з початком року зменшилась на 6,6 тис. грн. і становить 1,3 тис. гривень. Причиною виникнення такої заборгованості є невідшкодовані виплати по фонду соціального страхування по тимчасовій втраті працездатності.

Для **проведення розрахунків за спожиті енергоносії та оплати комунальних послуг** із місцевих бюджетів області спрямовано 2941,4 тис. гривень. Кредиторська і дебіторська заборгованість по енергоносіях та комунальних послугах на кінець року відсутня.

У структурі **проведених капітальних видатків** в сумі 5440,2 тис. грн., на придбання обладнання і *предметів довгострокового користування* використано 1982,1 тис. грн. (36,4 %), на проведення капітальних ремонтів та

реконструкцію приміщень бюджетних установ – 2192,8 тис. грн. (40,3 %), на капітальне будівництво об'єктів та придбання нематеріальних активів – 262,4 тис. гривень. Капітальні трансферти, надані підприємствам та установам культури, використані в повному обсязі до уточнених призначень на рік (1002,9 тис. гривень).

По спеціальному фонду місцевих бюджетів у частині власних надходжень бюджетних установ культури за звітний період надійшло всього 5979,4 тис. грн., в тому числі від платних послуг 4068,9 тис. грн., із інших джерел – 1910,5 тис. гривень. Порівняно із попереднім роком, обсяг отриманих доходів зріс на 20,1 відсотка. Касові видатки по спеціальному фонду проведені в сумі 6401,2 тис. грн., або на 89,1 відсотка до бюджетних призначень з урахуванням внесених змін. Із бюджету розвитку на капітальні видатки по галузі спрямовано 462,0 тис. гривень.

У цілому в районі функціонують 39 бібліотек, 16 музеїв, 2 історико-культурних заповідника, 668 закладів клубного типу, 37 шкіл естетичного виховання дітей, 20 унціалізованих бухгалтерій, 2 парки культури і відпочинку, обласний навчально-методичний центр культури Волині, два обласних театри і філармонію, кіновідеомузичне підприємство. Фактична середньорічна кількість ставок становить всього 4007 одиниць, при плані 4019,75. Фактична кількість ставок на кінець року зросла порівняно з початком року на 99,93 посади в основному по бюджетних закладах культури. Це пояснюється переведенням працівників культури у сільській місцевості з 0,25-0,75 ставки на 0,5-1 ставку та зміною навчальних планів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання), збільшенням кількості сільських клубів. Додаткове введення штатних посад здійснюється відповідно до розпоряджень райдержадміністрацій та виконкомів міських (міст обласного значення рад).

Для підтримки діяльності театрів із обласного бюджету спрямовані кошти в сумі 3725,7 тис. грн., в тому числі на поточні трансферти – 3499,5 тис. гривень. В обласному академічному музично-драматичному театрі ім. Т.Г.Шевченка замінено вентиляційну систему та проведено ремонт туалетів, на що витрачено 226,2 тис. грн. бюджетних асигнувань. Для виплати заробітної плати з нарахуваннями театральним

працівникам використано 3049,1 тис. грн., що становить 87,0 відсотків поточних витрат установ. Розмір середньомісячної зарплати одного працівника становить 790,7 гривні. Фактично зайнята кількість ставок порівняно з початком року зросла на 14,5 посад, у зв'язку з приходом молодих спеціалістів. Доходи отримані в обсязі 586,6 тис. грн., в тому числі від основної діяльності – 414,8 тис. гривень. За досліджуваний період в приміщеннях обох театрів відбулося 326 вистав, які відвідало 96,7 тисяч глядачів. Питома вага глядачів, які відвідали театри за квитками становить 73,1 відсотка. Середня вартість квитка склала 4 гривні.

Для обласної філармонії у 2007 році виділено 2963,0 тис. грн. бюджетних коштів. Із загальної суми видатків 650,0 тис. грн. спрямовано на придбання автобуса і 50,0 тис. грн. на часткову заміну старих вікон на метало-пластикові. Власних доходів отримано в сумі 291,5 тис. гривень. Концерти артистів філармонії відбуваються, в основному, в приміщенні обласного академічного музично-драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка, через відсутність стаціонарного залу. Оскільки в обласній філармонії ведеться облік квитків, то в мережі відображені доходи від їх реалізації та кількість слухачів по реалізованих квитках. Середня кількість слухачів на одному концерті становить 225 чоловік.

Результати проведеного аналізу свідчать, що із загального фонду місцевих бюджетів на утримання бібліотек використано 15834,0 тис. грн., що становить 99,5 відсотка до уточнених призначень на рік. Власних надходжень бібліотеками області отримано 651,7 тис. грн., з них від надання платних послуг – 508,4 тис. гривень. З інших джерел установам надійшло 143,2 тис. гривень. Книжкові фонди збільшились на 148,29 тисяч примірників. На їх поповнення витрачено 1483,7 тис. гривень. Середня вартість придбаного одного примірника складає 10 гривень. У цілому бібліотечні фонди на кінець року зменшились на 71,94 тис. примірників, у зв'язку із списанням літератури. Середня вартість одного списаного примірника склала 1,58 гривні. У закладах проведені поточні та капітальні ремонти, встановлено більш економні системи опалення, газифіковано окремі сільські філіали, на що витрачено бюджетні кошти в сумі 766,7 тис. гривень. Так, за рахунок

коштів обласного бюджету здійснено ремонти в бібліотеках для дітей та юнацтва (140,0 тис. грн.), поповнено комп'ютерний парк універсальної бібліотеки імені О.Пчілки (21,5 тис. гривень). Для централізованої бібліотечної системи м. Луцька придбано ліцензовану комп'ютерну програму „Ірбіс” вартістю 16,7 тис. грн. Збільшення фактично зайнятої кількості ставок на 29,5 одиниць пов'язане із переведенням в окремих районах бібліотечних працівників на умови повної зайнятості.

Кількість музеїв на Волині за рік зменшилась на 1 музей обласного підпорядкування, який віднесено до інших закладів культури. Це пов'язано зі зміною форми власності Музею історії сільського господарства Волин-скансен (частка спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області визначена в розмірі 51,0 відсотка). В 2007 році на утримання музеїв із загального і спеціального фондів місцевих бюджетів використано відповідно 2914,0 та 114,1 тис. гривень. На поповнення музейних експонатів виділено всього 36,2 тис. грн., в тому числі за рахунок власних надходжень 24,8 тис. грн., бюджетних асигнувань - 11,4 тис. гривень. Кількість музейних експонатів збільшилась на 9,0 тис. одиниць. На виготовлення експозиційних вітрин для Володимир-Волинського міського історичного музею витрачено 25,8 тис. гривень. Завершено переобладнання приміщення Торчинського краєзнавчого музею Луцького району, на що спрямовано 32,2 тис. грн. бюджетних коштів. За рік музеї області відвідало 121,7 тис. чоловік. Від вхідної плати одержано доходів 103,3 тис. гривень. Середня ціна одного квитка склала 1,63 гривні.

Щодо бюджетів міст обласного значення – Луцька і Володимира-Волинського, то тут проведені видатки в сумі 413,0 тис. грн. для забезпечення функціонування двох історико-культурних заповідників. Касове виконання по спеціальному фонду становить 325,7 тис. грн., або 96,5 відсотка до кошторисних призначень з урахуванням внесених змін. За рахунок коштів спеціального фонду - 24,9 тис. грн. відремонтовано окреме приміщення (музей „Лесина вітальня”), що знаходиться на балансі заповідника у м. Луцьку. Фактично надійшло доходів в сумі 250,9 тис. грн., або менше планових

показників на 86,6 тис. грн., що пояснюється зменшенням кількості відвідувачів по реалізованих квитках.

Порівняно з початком року збільшилась кількість сільських клубів на 9 установ. Протягом року 22-м аматорським колективам присвоєно звання „народний”. На утримання клубних закладів із загального фонду місцевих бюджетів здійснені касові видатки в сумі 17703,9 тис. грн., за рахунок коштів спеціального фонду – 3768,5 тис. гривень. Протягом року була придбана значна кількість аудіо-технічних засобів, звукопідсилюючої апаратури, комп’ютерної та копіювальної техніки, газифіковано ряд клубних закладів, проведені поточні та капітальні ремонти приміщень. Такі витрати здійснені за рахунок бюджетних асигнувань на суму 3200,9 тис. грн. та коштів спеціального фонду – 1211,7 тис. гривень.

Зокрема, у Шацькому районі виготовлено проектну документацію на ремонт районного будинку культури (98,9 тис. грн.), у Камінь-Каширському районі відремонтовано приміщення та освітлювальну апаратуру сцени районного будинку культури (248,2 і 20,0 тис. грн.), у Ківерцівському районі газифіковано РБК (72,4 тис. грн.), проведено реконструкцію приміщення Судченського сільського будинку культури (41,6 тис. грн.) та придбано матеріали на покрівлю клубу в с. Велика Глуша (41,6 тис. грн.) Любешівського району, у Рожищенському будинку „Просвіта” збудовано санвузол (38,8 тис. грн.), у Ратнівському районі – будівництво пандусів та добудова Заболотівського сільського будинку культури (27,4 тис. грн.), у Маневицькому районі придбано машину, комп’ютерну техніку (84,9 тис. грн.), у містах Луцьку та Нововолинську – музичні інструменти, звукове обладнання, костюми та оргтехніку (101,7 і 39,9 тис. гривень).

Відмічимо, що із бюджету розвитку міста Володимира-Волинського спрямовано 298,7 тис. грн. на реконструкцію культурно-мистецького центру, за рахунок власних надходжень Луцьким міським народним домом „Просвіта” придбано музичні інструменти та плазмовий телевізор на суму 99,6 тис. гривень. В чотирьох районах частково забезпечене переведення працівників на умови повної зайнятості, введені посади керівників народних аматорських колективів, тому кількість фактично зайнятих ставок збільшилась на 50,25 одиниць. По КЕКВ 1343 відшкодована заборгованість за

комунальні послуги перед підприємством житлово-комунального господарства у смт. Любешів в сумі 6945 гривень, проведена виплата за рішенням суду у Маневицькому районі – 45,0 тис. гривень.

Касові видатки по функції „Школи естетичного виховання дітей” із загального фонду місцевих бюджетів становлять 17104,0 тис. грн., із спеціального фонду – 1383,4 тис. гривень. Упродовж року одержано всього доходів 1421,6 тис. грн., в тому числі від батьківської плати за навчання – 1131,9 тис. гривень. У школах естетичного виховання дітей здобуває освіту в середньому 7357 учнів, з яких 1802 (24,5%) – звільняється від батьківської плати. Порівняно з початком року кількість педагогічних ставок збільшилась на 6,43 у зв'язку із зміною тижневого навантаження в окремих музичних школах. Додатково введено 2 ставки обслуговуючого персоналу. Планові видатки спеціального фонду в мережі більші від доходів на суми вільних залишків. Не в повному обсязі відображені видатки спеціального фонду на оплату праці у мережі до звіту. Це пов'язано із оплатою громадських робіт за рахунок коштів фонду безробіття у м. Володимирі-Волинському, Ковельському районі. За рахунок інших доходів школи поповнились музичними інструментами та іншим обладнанням на суму 208,1 тис. гривень. З бюджету розвитку міста Нововолинська кошти використані на капітальний ремонт школи мистецтв в сумі 49,3 тис. гривень. З місцевих бюджетів на проведення поточних і капітальних ремонтів приміщень музичних шкіл використано 241,9 тис. гривень. У місті Луцьку придбано частину нежитлового приміщення загальною площею 287 кв. м. під музичну школу, на що спрямовано 185,0 тис. грн. бюджетних коштів. В Луцькому районі здійснено реконструкцію приміщення школи на суму 38,6 тис. гривень.

На здійснення виплат, визначених Законом України „Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України „Про освіту” педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів” використані кошти субвенції з державного бюджету у сумі 427312 гривень. Із загального обсягу на виплату надбавки за вислугу років та допомоги на оздоровлення разом з нарахуваннями сплачено 418,7 тис.

грн., на забезпечення безоплатним користуванням житлом з опаленням та освітленням сплачено 8,6 тис. гривень.

На території регіону експлуатується 2 кіноустановки. Підтримка кінематографії здійснюється із Любешівського районного, міста Нововолинська та обласного бюджетів. За 2007 рік виділені асигнування в сумі 337,9 тис. грн., або в повному обсязі до уточнених річних призначень. Власних доходів отримано 257,5 тис. грн., в тому числі найвищу питому вагу займають інші доходи – 61,7 відсотка, або 158,9 тис. гривень. Від валового збору надійшло 8,9 тис. грн., від прокатної плати – 89,7 тис. гривень.

Слід зазначити, що внаслідок інвентаризації в обласному кіновідеомузичному підприємстві зменшилась кількість кінокопій через непридатність їх для демонстрування. Доходи обласного відеомузичного підприємства від показу фільмів відображені як прокатна плата, оскільки демонстрація кінофільмів здійснюється у кінотеатрі „Промінь” м. Луцька на договірній основі, із-за відсутності власного кінозалу. До інших доходів цього підприємства віднесені доходи від відеотеки, музичного обслуговування, здачі в оренду приміщення і транспортних засобів. За рахунок бюджетних коштів підприємством придбано відеопроєктор вартістю 60,0 тис. грн. та матеріали для перекриття даху на суму 10,0 тис. гривень.

Щодо загального фонду по інших заходах та закладів в галузі мистецтва і культури за 2007 рік видатки становлять 3612,6 тис. грн., із спеціального фонду – 143,9 тис. гривень. Штатна посада спеціаліста групи технічного нагляду за будівництвом і капітальним ремонтом, яка функціонувала при управлінні культури і туризму облдержадміністрації, передана до обласного навчально-методичного центру культури Волині.

Крім цієї установи, до інших закладів віднесено Музей історії сільського господарства Волині, парк ім. Лесі Українки та парк імені 900 - річчя міста Луцька. З обласного бюджету надана фінансова підтримка музею в сумі 175,6 тис. гривень. Фактичні видатки на заробітну плату з нарахуваннями по 9 штатних посадах склали 106,7 тис. гривень.

Для функціонування двох парків із Луцького міського бюджету проведені витрати в обсязі 270,0 тис. гривень. Із загальної суми асигнувань на заробітну плату з

нарахуваннями використано 158,7 тис. грн., на придбання кормів для відгодівлі тварин - 69,0 тис. грн., решту коштів – на інші поточні витрати. Проведені видатки в сумі із бюджету міста Нововолинська для закупівлі нової апаратури міському парку культури і відпочинку.

На придбання комп'ютерної техніки для централізованих бухгалтерій, матеріалів для проведення ремонтних робіт в обласному навчально-методичному центрі витрачено 75,6 тис. грн. бюджетних коштів.

Здійснюється виплата 60 стипендій провідним діячам культури і мистецтва, ветеранам галузі та грошової винагороди 6 лауреатам обласних премій, на що із обласного бюджету спрямовано 80,8 тис. гривень.

У цілому на Волині на виконання місцевих програм розвитку культури, мистецтва, туризму, охорони культурної спадщини спрямовано 999,9 тис. грн. бюджетних асигнувань та 4,0 тис. грн. інших позабюджетних коштів. Так, з обласного бюджету на виконання Програми паспортизації об'єктів культурної спадщини місцевого значення використані кошти в сумі 160,0 тис. грн., Програми розвитку туризму – 35,0 тис. гривень.

Гастролі по сільській місцевості та у східних областях України здійснили Волинський народний академічний хор, Заслужений народний ансамбль пісні і танцю „Колос”, на що витрачені бюджетні асигнування в сумі 100,0 тис. гривень. На проведення 262 заходів в регіоні спрямовано 922,3 тис. грн. коштів загального фонду та 126,3 тис. грн. позабюджетних. Середня вартість одного заходу становить 4,0 тис. гривень. У 2007 році проведені заходи державного значення – святкові концерти, присвячені Дню Перемоги, Конституції, Незалежності та Соборності України; обласного значення – конкурс-огляд „Калинова сопілка”, „Дзвони Чорнобиля”, конкурси виконавців розмовного жанру, повстанської та стрілецької пісні, народного танцю та духової музики.

Проведені тематичні вечори, присвячені річницям до дня народження Т.Г.Шевченка, Лесі Українки, святкові концерти до дня 8-го Березня та професійних свят, до дня місцевого самоврядування і річниць визволення від фашистських загарбників, виведення військ з Афганістану, тощо. В обласному центрі відбувся Міжнародний фестиваль

„Берегиня”, на проведення якого з обласного бюджету витрачено 220,0 тис. гривень.

Бібліографія

1. **Пояснювальна записка до обласного бюджету на 2007 рік.** – Луцьк, головне фінансове управління Волинської облдержадміністрації, 2008. – 56 с.
2. **Програма економічного і соціального розвитку області на 2007 рік.** – Луцьк, головне управління економіки Волинської облдержадміністрації, 2007. – 40 с.
3. **Про соціально-економічне становище області за 2007 рік.** – Луцьк, головне управління статистики у Волинській області, 2008. – 182 с.
4. **Програма економічного і соціального розвитку області на 2008 рік.** – Луцьк, головне управління економіки Волинської облдержадміністрації, 2008. – 52 с.

Рецензент: д. е. н., професор Павліха Н.В.

УДК 657.471

ПРАКТИКА РАЦІОНАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Ю.А.БУЖОР

Наведено основні підходи до проведення оцінки планування бюджетного процесу. Зосереджена увага на плануванні бюджету розвитку освіти. Сформульовані основні бюджетні чинники, щодо формування витрат і планування доходів.

The basic going is resulted near the leadthrough of estimation of planning of budgetary process. Rapt attention is on planning of budget of development of education. Basic budgetary factors are formulated, in relation to forming of charges there is planning of profits.

Ключові слова: обласний бюджет, фонд оплати праці, видатки, капітальні видатки, показники фінансування.

© Ю.А.Бужор - здобувач Національного університету водного господарства та природокористування